

Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης:

Οκταετής εμπειρία στην επανεξέταση εποπτικών αποφάσεων της ΕΚΤ

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης είναι το όργανο της ΕΚΤ που επανεξετάζει τις εποπτικές αποφάσεις της ΕΚΤ. Αίτημα επανεξέτασης μπορεί να υποβάλει οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο επηρεάζεται άμεσα από εποπτική απόφαση της ΕΚΤ. Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης είναι ανεξάρτητοι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες που διορίζονται για πενταετή θητεία, η οποία μπορεί να ανανεωθεί μόνο μία φορά. Το παρών κείμενο καθορίζει τη διαδικασία επανεξέτασης και παρουσιάζει τα κυριότερα ζητήματα και ερωτήματα που αντιμετώπισε το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης τα πρώτα οκτώ έτη της λειτουργίας του (Σεπτέμβριος 2014-Σεπτέμβριος 2022).

1 Διαδικασία επανεξέτασης από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης

Η διαδικασία επανεξέτασης που διενεργείται από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης διέπεται από τον [κανονισμό EEM](#) (την κύρια νομοθετική πράξη σχετικά με τα καθήκοντα της ΕΚΤ στο πλαίσιο της προληπτικής εποπτείας) και την [απόφαση για το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης](#) (τη νομική πράξη της ΕΚΤ σχετικά με την ίδρυση αυτού του οργάνου). Και οι δύο νομοθετικές πράξεις ορίζουν ότι τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης και οι δύο αναπληρωτές του πρέπει να ενεργούν ανεξάρτητα και με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον. Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης πρέπει να εκδίδει γνώμη εντός δύο μηνών από την παραλαβή ενός ολοκληρωμένου αιτήματος επανεξέτασης. Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης επανεξετάζει τη διαδικαστική και ουσιαστική συμμόρφωση της προσβαλλόμενης απόφασης προς τον κανονισμό EEM. Λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης, το Εποπτικό Συμβούλιο της ΕΚΤ υποβάλλει στη συνέχεια μια νέα απόφαση στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ. Η νέα αυτή απόφαση μπορεί να καταργεί την προσβαλλόμενη απόφαση, να την αντικαθιστά με τροποποιημένη απόφαση ή να την αντικαθιστά με απόφαση πανομοιότυπη με την προσβαλλόμενη απόφαση.

1.1 Ποιος μπορεί να προσβάλει μια απόφαση ενώπιον του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης;

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης κλήθηκε να εξετάσει αρκετά αιτήματα επανεξέτασης τα οποία υποβλήθηκαν από πιστωτικά ιδρύματα και άλλες οντότητες ή φυσικά πρόσωπα, όπως μέτοχοι, διευθυντικά στελέχη ή υποψήφιοι αγοραστές ειδικής συμμετοχής σε πιστωτικό ίδρυμα. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης και των δικαστηρίων της Ένωσης η διοίκηση

μιας τράπεζας μπορεί να ζητήσει να επανεξεταστεί η ανάκληση της άδειας λειτουργίας της, ωστόσο σχετικά αιτήματα που υποβάλλονται από τους μετόχους δεν θεωρούνται παραδεκτά.

1.2 Εμπιστευτικότητα της διαδικασίας επανεξέτασης που διενεργείται από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης

Η διαδικασία επανεξέτασης που διενεργείται από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης είναι εμπιστευτική, σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 2 της σχετικής απόφασης.

Παρότι το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης δεν δημοσιοποιεί τις γνώμες του, μέρη της επιχειρηματολογίας μπορούν να δημοσιοποιηθούν στο κοινό σε περίπτωση αντιδικίας ενώπιον των δικαστηρίων της Ένωσης. Οι υποθέσεις επανεξέτασης από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης δημοσιοποιούνται σε περίπτωση μετέπειτα δικαστικής διαδικασίας, δεδομένου ότι το Δικαστήριο θα ανατρέξει σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας και μπορεί να λάβει υπόψη τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης όταν θα λάβει την απόφασή του.

Οι αιτούντες θα πρέπει να γνωρίζουν ότι τυχόν δεύτερη απόφαση της ΕΚΤ που λαμβάνεται μετά τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης θα αντικαταστήσει την πρώτη απόφαση, η οποία τότε θεωρείται ότι δεν υφίσταται πλέον: οι δικαστικές διαδικασίες που κινήθηκαν κατά της αρχικής απόφασης θα θεωρούνται μη παραδεκτές¹. Αν σκοπεύουν να προσβάλουν την απόφαση που εκδόθηκε μετά τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης θα πρέπει να υποβάλουν στο Δικαστήριο αίτημα επανεξέτασης της δεύτερης απόφασης που εκδόθηκε μετά τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης.

Η Ενότητα 2.11 παρουσιάζει συνοπτικά τις υποθέσεις ενώπιον του Δικαστηρίου στις οποίες αναφέρεται επανεξέταση από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης.

1.3 Ποια είναι η διαδικασία επανεξέτασης που ακολουθεί το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης;

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης διενεργεί επανεξέταση έπειτα από αίτηση που υποβάλλει οποιοδήποτε πρόσωπο ή νομική οντότητα που επηρεάζεται άμεσα από εποπτική απόφαση της ΕΚΤ. Η αίτηση αυτή, η οποία αποκαλείται αίτηση επανεξέτασης, πρέπει να περιλαμβάνει τους λόγους τους οποίους επικαλείται ο αιτών για να στηρίξει τον ισχυρισμό του ότι η προσβαλλόμενη απόφαση της ΕΚΤ δεν συμμορφώνεται διαδικαστικά ή/και ουσιαστικά προς τον κανονισμό ΕΕΜ.

¹ Αυτό συνάγεται από την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *UkrSELHOSPROM PCF και Versobank κατά ΕΚΤ*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-351/18 και T-584/18, [ECLI:EU:T:2021:669](#), αίτηση αναίρεσης (υπόθεση C-803/21 P), καθώς και από τη διάταξη της 17ης Νοεμβρίου 2021, *Fursin κ.λπ. κατά ΕΚΤ*, υπόθεση T-247/16 RENV, και τη διάταξη της 20ής Δεκεμβρίου 2021, *Niemelä κ.λπ. κατά ΕΚΤ*, υπόθεση T-321/17, [ECLI:EU:T:2021:942](#), αίτηση αναίρεσης (υπόθεση C-181/22 P).

Δεν υπάρχει κατ' αρχήν αντίστοιχο γραπτό υπόμνημα προς αντίκρουση του ισχυρισμού από την ΕΚΤ. Ωστόσο, κατά την επανεξέταση της προσβαλλόμενης απόφασης, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης εξετάζει τον συνημμένο στην προσβαλλόμενη πράξη πίνακα σχολίων, ο οποίος παρουσιάζει τα σχόλια του αποδέκτη της απόφασης κατά το στάδιο της ακρόασης και τον τρόπο με τον οποίο αξιολογήθηκαν από την ΕΚΤ², προκειμένου να διαπιστωθεί τι είχε ήδη συζητηθεί κατά τα προηγούμενα στάδια της διοικητικής διαδικασίας. Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης εξετάζει με ποιον τρόπο η ΕΚΤ αξιολόγησε τις παρατηρήσεις του αιτούντος και απάντησε σε αυτές στη διάρκεια της ακρόασης με αποτέλεσμα την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.

Τέλος, σε πολλές περιπτώσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης θεωρεί ότι η διεξαγωγή ακρόασης είναι απαραίτητη για την ορθή αξιολόγηση της αίτησης επανεξέτασης. Στη διάρκεια της ακρόασης, τόσο ο αιτών όσο και η ΕΚΤ μπορούν να παρουσιάσουν τα επιχειρήματά τους και το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης μπορεί να υποβάλει ερωτήσεις. Η ακρόαση παρέχει μια ακόμη ευκαιρία συζήτησης μεταξύ του αιτούντα και της ΕΚΤ.

Αφού λάβει δεόντως υπόψη τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν ενώπιόν του, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης ολοκληρώνει την αξιολόγησή του εκδίδοντας γνώμη και προτείνει στο Εποπτικό Συμβούλιο μια πορεία δράσης, την οποία το Εποπτικό Συμβούλιο μπορεί να ακολουθήσει ή όχι³.

1.4 Αναγνώριση του ρόλου του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης

Η υπόθεση *L-Bank*⁴ ήταν η πρώτη επανεξέταση που οδήγησε σε αντιδικία μετά την έκδοση γνώμης από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης. Το Γενικό Δικαστήριο και, σε διαδικασία αίτησης αναίρεσης, το Δικαστήριο έλαβαν υπόψη τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης όταν αξιολόγησαν κατά πόσον η αιτιολογία της απόφασης της ΕΚΤ που εκδόθηκε μετά τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης ήταν επαρκής. Σύμφωνα με τα δικαστήρια της Ένωσης, στον βαθμό που η προσβαλλόμενη απόφαση της ΕΚΤ συμφωνεί με την πρόταση που περιέχεται στη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης, η απόφαση αποτελεί επέκταση της εν λόγω γνώμης και οι επεξηγήσεις που περιλαμβάνονται σε αυτήν μπορεί να ληφθούν υπόψη προκειμένου να καθοριστεί αν η αιτιολόγηση της προσβαλλόμενης απόφασης είναι επαρκής. Στην υπόθεση *L-Bank* αναγνωρίστηκε ρητά ο ρόλος του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης, κάτι που επαναλήφθηκε

² Σχετικά με το δικαίωμα ακρόασης, βλ. επίσης το άρθρο 22 του κανονισμού ΕΕΜ.

³ «Το Εποπτικό Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης» (Άρθρο 24 παράγραφος 7 του κανονισμού ΕΕΜ). «Η αξιολόγηση του Εποπτικού Συμβουλίου δεν περιορίζεται στην εξέταση των λόγων που επικαλέστηκε ο αιτών, όπως εκτίθενται στην αίτηση επανεξέτασης, αλλά μπορεί να λαμβάνει υπόψη για την πρόταση νέου σχεδίου απόφασης και άλλα στοιχεία» (άρθρο 17 παράγραφος 1 της απόφασης για το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης).

⁴ Οι αποφάσεις του Δικαστηρίου ήταν υπέρ της ΕΚΤ. Μεγαλύτερη σημασία έχει η εκ μέρους του Δικαστηρίου αναγνώριση του αποκλειστικού χαρακτήρα των εξουσιών προληπτικής εποπτείας της ΕΚΤ: απόφαση της 16ης Μαΐου 2017, *Landeskreditbank Baden-Württemberg κατά ΕΚΤ*, υπόθεση T-122/15, [ECLI:EU:T:2017:337](#). Η απόφαση αυτή επιβεβαιώθηκε, σε διαδικασία αίτησης αναίρεσης, από το Δικαστήριο με την απόφαση της 8ης Μαΐου 2019, *Landeskreditbank Baden-Württemberg κατά ΕΚΤ*, υπόθεση C-450/17 P, [ECLI:EU:C:2019:372](#). Επιπλέον, στην απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιουλίου 2019 (2 BvR 1685/14, 2 BvR2631/14), το γερμανικό Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο προέβη σε ερμηνεία της απόφασης *L-Bank* του Δικαστηρίου.

στη συνέχεια και σε επόμενες αποφάσεις. Ένα τέτοιο παράδειγμα είναι η απόφαση *Arkéa* του Γενικού Δικαστηρίου το 2017⁵, η οποία εκδόθηκε μετά από άλλη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης και επιβεβαιώθηκε από το Δικαστήριο το 2019.

2 Ζητήματα που εξετάζει το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης

Από την ίδρυσή του το 2014, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης έχει επανεξετάσει πολυάριθμες αποφάσεις της ΕΚΤ για ποικίλα ζητήματα. Ορισμένα ζητήματα που αξίζει να αναφερθούν αφορούν, μεταξύ άλλων, τον σημαντικό χαρακτήρα των πιστωτικών ιδρυμάτων για τους σκοπούς του ΕΕΜ, την περίμετρο της ενοποιημένης εποπτείας, την παράβαση των κανόνων προληπτικής εποπτείας (π.χ. όρια μεγάλων ανοιγμάτων), τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης, την εξουσία λήψης εποπτικών μέτρων βάσει της εθνικής νομοθεσίας, τη συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις, την ανάκληση άδειας λειτουργίας τράπεζας, τις διοικητικές κυρώσεις (συμπεριλαμβανομένης της ανωνυμοποίησης κυρώσεων από την ΕΚΤ), την απόκτηση ειδικών συμμετοχών, τη χρήση εσωτερικών υποδειγμάτων για τον υπολογισμό των απαιτούμενων κανονιστικών κεφαλαίων⁶ και τις επιτόπιες επιθεωρήσεις. Ως αποτέλεσμα, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης είχε τη δυνατότητα να θεσπίσει τη δική του νομολογία, στοιχεία της οποίας παρατίθενται παρακάτω.

2.1 Αιτιολόγηση των εποπτικών μέτρων

Ένα ζήτημα που επαναλαμβάνεται στις γνώμες του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης είναι η ανάγκη να αιτιολογούνται επαρκώς από την ΕΚΤ οι αποφάσεις της κατά τρόπο κατανοητό για τον διάδικο που αμφισβητεί την απόφαση. Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης περιλαμβάνει στις γνώμες του μια τυποποιημένη δήλωση σχετικά με την ανάγκη να παρέχεται πιο εκτεταμένη αιτιολόγηση όσο πιο διεισδυτική είναι η απόφαση:

«Τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας που λαμβάνει η ΕΚΤ πρέπει να είναι συνεπή και αναλογικά. Όσο πιο παρεμβατικά είναι τα μέτρα, τόσο περισσότερη αιτιολόγηση απαιτείται στο σκεπτικό».⁷

⁵ Βλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2017, *Crédit mutuel Arkéa κατά ΕΚΤ*, υπόθεση T-712/15, [ECLI:EU:T:2017:900](#), απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2017, *Crédit mutuel Arkéa κατά ΕΚΤ*, υπόθεση T-52/16, [ECLI:EU:T:2017:902](#) και απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2019, *Crédit Mutuel Arkéa κατά Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-152/18 P και C-153/18 P, [ECLI:EU:C:2019:810](#). Η απόφαση *Arkéa* αφορά απόφαση SREP η οποία εκδόθηκε σχετικά με τον όμιλο Crédit Mutuel, μέρος του οποίου είναι η *Arkéa*, που πρόσφατα ήταν απρόθυμο μέρος λόγω διαμάχης μεταξύ αυτής και του κεντρικού οργάνου αυτού του ομίλου των γαλλικών συνεταιριστικών τραπεζών, της *Confédération Nationale du Crédit Mutuel* (CNCM) και ενός άλλου ομίλου συνεταιριστικών τραπεζών (όμιλος CM11-CIC). Βλ. [περίληψη των αποφάσεων](#).

⁶ Στο πλαίσιο της [στοχευμένης αξιολόγησης εσωτερικών υποδειγμάτων \(Targeted Review of Internal Models – TRIM\)](#), όπως υποβάλλεται από την ΕΚΤ.

⁷ Η προσέγγιση του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης σχετικά με την αιτιολόγηση δημοσιοποιήθηκε στην [Ετήσια Έκθεση του 2017](#): «Συγκεκριμένα, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης θεώρησε ότι όσο πιο παρεμβατικά είναι τα μέτρα που επιβάλλονται, τόσο περισσότερη αιτιολόγηση απαιτείται στο σκεπτικό».

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης έχει επιμείνει ότι μια απόφαση της ΕΚΤ «σέβεται το επιχειρηματικό μοντέλο και τις ιδιαιτερότητες του πιστωτικού ιδρύματος» και πρόσφατα υποστήριξε ότι «προκειμένου οι εποπτικές αποφάσεις να είναι αποτελεσματικές και να θεωρούνται θεμιτές, θα πρέπει να παρέχεται επαρκής αιτιολόγηση», ενώ για ένα εποπτικό μέτρο παρεμβατικής φύσης «η αιτιολόγηση είναι ακόμη πιο σημαντική» και θα πρέπει να προχωρά «πέραν της απλής προσφυγής στον νόμο και να εξηγεί την ανάγκη για έκδοση απόφασης από τη σκοπιά της προληπτικής εποπτείας».

2.2 Συμμόρφωση του μέτρου με την αρχή της αναλογικότητας

Το προηγούμενο ζήτημα συνδέεται στενά με τον πρωταρχικό ρόλο που διαδραματίζει η αρχή της αναλογικότητας στις γνώμες του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης, δεδομένου ότι η αρχή αυτή θα πρέπει να διέπει όλες τις ενέργειες των θεσμικών οργάνων της ΕΕ. Η αναλογικότητα επανέρχεται ως ζήτημα σε πολλές διαδικασίες επανεξέτασης. Σε μια από τις πρώτες γνώμες του, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης ζήτησε από την ΕΚΤ να παράσχει εκτενή επιχειρηματολογία σχετικά με την αναλογικότητα της απόφασής της και να εξετάσει συγκεκριμένα τον αντίκτυπο που ο αιτών ισχυριζόταν ότι θα είχε η εν λόγω απόφαση.

Η αξιολόγηση του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης σχετικά με την αναλογικότητα των μέτρων της ΕΚΤ, όταν αυτή αμφισβητείται από τους αιτούντες, είναι ιδιαίτερα δύσκολη στις περιπτώσεις για τις οποίες η ΕΚΤ διαθέτει διακριτική ευχέρεια. Όταν η ΕΚΤ ασκεί ούτως ή άλλως αυτή τη διακριτική ευχέρεια, θα πρέπει να αξιολογεί και να εξηγεί την αναλογικότητα των μέτρων της. Η αρχή της αναλογικότητας εξετάστηκε επίσης σε σχέση με τις προθεσμίες συμμόρφωσης με εντολή ή αίτημα της ΕΚΤ.

2.3 Ερμηνεία του ενιαίου εγχειριδίου κανόνων

Η απαίτηση αιτιολόγησης συνδέεται στενά με το ζήτημα του πώς ερμηνεύονται οι όροι του [ενιαίου εγχειριδίου κανόνων](#). Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης χρησιμοποιεί αναφορές σε «έλλειψη κινήτρων» για να υπογραμμίσει ότι μια απόφαση της ΕΚΤ βασίστηκε σε ερμηνεία χωρίς να εξηγεί για ποιον λόγο επιλέχθηκε και εφαρμόστηκε αυτή η ερμηνεία, ιδίως όταν αποκλίνει από τις επίσημες οδηγίες των ρυθμιστικών φορέων. Παραδείγματα αποτελούν η ανάλυση που διενέργησε το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης στην ερμηνεία της ΕΚΤ για τον όρο «κοινός έλεγχος» στο πλαίσιο του άρθρου 22 της [Οδηγίας 2013/34/ΕΕ](#) σχετικά με τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις (σε περιπτώσεις κυρίαρχης επιρροής ή ελέγχου), η αναλογική ενοποίηση που διέπεται από το άρθρο 26 της Οδηγίας 2013/34/ΕΕ σε περιπτώσεις κοινοπραξιών, καθώς και το κριτήριο της «ακεραιότητας» στις κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την προληπτική αξιολόγηση της απόκτησης και

της αύξησης ειδικών συμμετοχών στον χρηματοπιστωτικό τομέα⁸ που εκδόθηκαν από τις Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές.

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης συχνά έρχεται αντιμέτωπο με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών (EAT), ιδίως όσον αφορά τις απαιτήσεις καταλληλότητας για τα μέλη του διοικητικού οργάνου μιας τράπεζας (EBA/GL/2012/06), τη διαδικασία εποπτικού ελέγχου και αξιολόγησης (SREP) (EBA/GL/2014/13) και τη βαθμολόγηση των ιδρυμάτων ως «λοιπών συστημικώς σημαντικών ιδρυμάτων» (EBA/GL/2014/10). Οι προαναφερθείσες κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την προληπτική αξιολόγηση της απόκτησης και της αύξησης ειδικών συμμετοχών (JC/GL/2016/01) περιλήφθηκαν επίσης στις διαβουλεύσεις του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης. Οι κατευθυντήριες γραμμές της EAT σχετικά με την εκτίμηση της πιθανότητας αθέτησης, την εκτίμηση της ζημίας δεδομένης αθέτησης και την αντιμετώπιση των ανοιγμάτων σε αθέτηση (EBA/GL/2017/16) έχουν συμβάλει σε ορισμένες αξιολογήσεις του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης. Τέλος, έχει γίνει αναφορά και στις κατευθυντήριες γραμμές της EAT που εκδόθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 396 παράγραφος 3 του κανονισμού σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις (Capital Requirements Regulation — CRR) (EBA/GL/2021/09). Όπως όλες οι αρμόδιες αρχές, η ΕΚΤ οφείλει να συμμορφώνεται με τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδίδει μια ρυθμιστική αρχή της ΕΕ και να αιτιολογεί τυχόν παρεκκλίσεις από αυτές.

2.4 Ανεπαρκής εναρμόνιση του εθνικού δικαίου

Οι διαφορές στους εθνικούς κανόνες εποπτείας αποτέλεσαν πρόκληση για την ΕΚΤ και το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης. Αυτό έχει αναφερθεί συγκεκριμένα στην [Ετήσια Έκθεση 2015](#)⁹ και έχει επαναληφθεί στην [Ετήσια Έκθεση 2016](#)¹⁰. Η κατάσταση της εθνικής «νομοθεσίας» ενίοτε αποτελεί επίσης ζήτημα διαφορετικών απόψεων, π.χ. όταν το επίμαχο ζήτημα είναι εγκύκλιος ή άλλη λιγότερο τυπική μέθοδος επικοινωνίας από εθνική αρχή.

⁸ Κοινές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την προληπτική αξιολόγηση της απόκτησης και της αύξησης ειδικών συμμετοχών στον χρηματοοικονομικό τομέα (JC/GL/2016/01), 20 Δεκεμβρίου 2016.

⁹ «Το Διοικητικό Συμβούλιο παρατήρησε έλλειψη εναρμόνισης ως προς την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας σε εθνικό επίπεδο σε τομείς όπως η τραπεζική ενοποίηση και οι διαδικασίες αξιολόγησης καταλληλότητας. Κατά την εξέταση των αιτημάτων, το Συμβούλιο σημείωσε ότι, επειδή υπάρχει μεγάλο εύρος ερμηνειών μεταξύ των πιστωτικών ιδρυμάτων, αυτές οι διαφορές καθιστούν δύσκολη τη συνεπή επανεξέταση των αποφάσεων της ΕΚΤ. Στην κοινή τους συνεισφορά, με τίτλο «[The Administrative Board of Review of the European Central Bank: Experience After 2 Years](#)», *European Business Organization Law Review*, Σεπτέμβριος 2017, η Concetta Brescia Morra, ο Andrea Magliari και ο René Smits επίσης αναφέρουν ότι «η ποικιλομορφία στην εθνική νομοθεσία αποτελεί σημαντική πρόκληση και για το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης».

¹⁰ Όπως παρατηρείται στην Ετήσια Έκθεση 2016, «η επανεξέταση των αποφάσεων της ΕΚΤ δεν ήταν εύκολη κυρίως λόγω του κανονιστικού κατακερματισμού (διαφορές ως προς την ενσωμάτωση του ευρωπαϊκού δικαίου σε εθνικό επίπεδο) και του μεγάλου εύρους εθνικών διακριτικών ευχερειών που εξακολουθεί να υπάρχει.».

2.5 Δικαιώματα υπεράσπισης σε περίπτωση ανάκλησης αδειών λειτουργίας: νομιμοποίηση των μετόχων και του διοικητικού συμβουλίου

Όπως προαναφέρθηκε, οι μέτοχοι μιας τράπεζας δεν μπορούν να ενεργήσουν για να υπερασπιστούν τα συμφέροντα της εν λόγω τράπεζας (και έμμεσα τα δικά τους συμφέροντα) υποβάλλοντας αίτηση επανεξέτασης. Το ζήτημα αυτό προέκυψε σε περιπτώσεις στις οποίες η ενδιαφερόμενη οντότητα είχε ήδη εκκαθαριστεί ή η διοίκησή της είχε απολυθεί διαμέσου εκκαθάρισης ή διορισμού ειδικού διαχειριστή.

Η ανάκληση της άδειας λειτουργίας της Trasta οδήγησε στη διενέργεια επανεξέτασης από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης και σε μετέπειτα δικαστικές διαδικασίες των μετόχων εναντίον της ΕΚΤ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το Δικαστήριο, ανατρέποντας παλαιότερη διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου ως προς το παραδεκτό των μετόχων¹¹, έκρινε, σύμφωνα με την αρχική προσέγγιση του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης¹² να γίνει δεκτή η προσφυγή του αρχικά εξουσιοδοτημένου δικηγόρου για λογαριασμό της τράπεζας και απέρριψε το παραδεκτό των μετόχων της τράπεζας να αμφισβητήσουν την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της¹³.

Στην περίπτωση της Nemea, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης έλαβε αίτημα επανεξέτασης που υπέβαλαν από κοινού τα διευθυντικά στελέχη και οι μέτοχοι της τράπεζας¹⁴.

Πρόσφατα, σε μια υπόθεση που αφορούσε επίσης την ανάκληση της άδειας λειτουργίας μιας τράπεζας και την επανεξέταση από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης, το Γενικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε την έλλειψη νομιμοποίησης των μετόχων να προσβάλουν την απόφαση της ΕΚΤ¹⁵. Η προσέγγιση αυτή συνάδει με τις διαπιστώσεις για έλλειψη νομιμοποίησης των μετόχων να αμφισβητήσουν τις αποφάσεις του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης περί μη εξυγίανσης στις υποθέσεις ABLV¹⁶.

¹¹ Διάταξη της 12ης Σεπτεμβρίου 2017, *Trasta Komercbanka AS κατά ΕΚΤ*, υπόθεση T-247/16, [ECLI:EU:T:2017:623](#), με την οποία απορρίφθηκε η απαίτηση της *Trasta Komercbanka* ως μη παραδεκτή και έγινε δεκτό το αίτημα των μετόχων ως παραδεκτό.

¹² Βλ. προτάσεις της γενικής εισαγγελέα J. Kokott της 11ης Απριλίου 2019 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-663/17 P, C-665/17 P και C-669/17 P, [ECLI:EU:C:2019:323](#), σημεία 19 και 74.

¹³ Απόφαση της 5ης Νοεμβρίου 2019, *ΕΚΤ κατά Trasta Komercbanka κ.λπ.*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-663/17 P, C-665/17 P και C-669/17 P, [ECLI:EU:C:2019:923](#).

¹⁴ Βλ. διάταξη της 20ής Δεκεμβρίου 2021, *Niemelä κ.λπ. κατά ΕΚΤ*, υπόθεση T-321/17, [ECLI:EU:T:2021:942](#), αίτηση αναίρεσης ([υπόθεση C-181/22 P](#)).

¹⁵ Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *UkrSELHOSPROM PCF και Versobank κατά ΕΚΤ*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-351/18 και T-584/18, [ECLI:EU:T:2021:669](#), αίτηση αναίρεσης ([υπόθεση C-803/21 P](#)).

¹⁶ Διάταξη της 14ης Μαΐου 2020, *Bernis κ.λπ. κατά SRB*, υπόθεση T-282/18, [ECLI:EU:T:2020:209](#), απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 2022, *Bernis κ.λπ. κατά SRB*, υπόθεση C-364/20 P, [ECLI:EU:C:2022:115](#) και απόφαση της 6ης Ιουλίου 2022, *ABLV Bank κατά SRB*, υπόθεση T-280/18, [ECLI:EU:T:2022:429](#), αίτηση αναίρεσης ([υπόθεση C-602/22 P](#)).

2.6 Νέες εξελίξεις και νέα πραγματικά περιστατικά

Ένα ιδιαίτερα δύσκολο ζήτημα είναι η εμφάνιση νέων εξελίξεων μετά την προσβολή της απόφασης ή νέων πραγματικών περιστατικών στη διάρκεια της διαδικασίας επανεξέτασης. Ενώ η διοικητική επανεξέταση πρέπει να αξιολογεί ότι η νομική πράξη είναι συμβατή με το νομικό πλαίσιο κατά τον χρόνο έκδοσης του προσβαλλόμενου μέτρου, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης δεν θα διστάσει να εξετάσει νέα πραγματικά περιστατικά που θα προκύψουν στη διάρκεια της ακρόασης και δεν θα αγνοήσει τυχόν ουσιώδη μεταβολή της κατάστασης του αιτούντος. Όταν υπάρχει σχετική αλλαγή «στην πραγματική ζωή», το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης το αναγνωρίζει και προτείνει στο Εποπτικό Συμβούλιο να λάβει υπόψη αυτή την αλλαγή.

Όταν το Εποπτικό Συμβούλιο λάβει τη γνώμη του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης, επανεξετάζει την υπόθεση και είναι αρμόδιο να λάβει υπόψη όλες τις σχετικές παραμέτρους, όπως επιβεβαιώθηκε από το Γενικό Δικαστήριο στην υπόθεση *Versobank*¹⁷.

2.7 Δικαίωμα ακρόασης

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης έχει αποφανθεί ότι, προκειμένου να διασφαλίζεται το ουσιαστικό δικαίωμα ακρόασης, πριν από την οριστικοποίηση της απόφασης θα πρέπει να συζητείται με την αιτούσα οντότητα το πλήρες πεδίο εφαρμογής ενός σχεδιαζόμενου εποπτικού μέτρου εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

2.8 Ίσοι όροι ανταγωνισμού

Σε ορισμένες περιπτώσεις επανεξέτασης, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης αντιμετώπισε επιχειρήματα σύμφωνα με τα οποία απόφαση της ΕΚΤ δεν σεβάστηκε τους ίσους όρους ανταγωνισμού, καθώς η απόφαση θα επηρέαζε αρνητικά την αιτούσα οντότητα στην τραπεζική αγορά. Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης αξιολογεί αυτούς τους λόγους με βάση την αρχή της ισότητας και στο πλαίσιο του ρόλου της Τραπεζικής Εποπτείας της ΕΚΤ να προωθεί συνεπή πρότυπα προληπτικής εποπτείας σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης έχει υπογραμμίσει ότι, για τη διασφάλιση ίσων όρων ανταγωνισμού, η ΕΚΤ θα πρέπει να ασκεί τις εξουσίες προληπτικής εποπτείας που διαθέτει με συνέπεια σε όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη, σύμφωνα με όλες τις γενικές αρχές που θεσπίζει το νομικό πλαίσιο της Ένωσης.

¹⁷ Απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2021, *Ukrseľhosprom PCF και Versobank κατά ΕΚΤ*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-351/18 και T-584/18, [ECLI:EU:T:2021:669](#) παράγραφος 79.

2.9 Αναστολή της προσβαλλόμενης απόφασης

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης αποφάνθηκε ότι μια έκτακτη κατάσταση όπως η πανδημία του κορωνοϊού (COVID-19) θα μπορούσε να δικαιολογήσει — εξισορροπώντας τα σχετικά συμφέροντα — την αναστολή της εφαρμογής απόφασης προληπτικής εποπτείας της ΕΚΤ.

2.10 Δημοσίευση κυρώσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης αποφάνθηκε ότι μια ανωνυμοποιημένη επιβολή κυρώσεων μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο εάν η δημοσίευσή της ενδέχεται να έχει σημαντικές αρνητικές συνέπειες για τον αιτούντα. Η δημοσίευση σε ανωνυμοποιημένη μορφή επιτρέπεται μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Η δημοσίευση μιας απόφασης επιβολής κυρώσεων δεν αποτελεί ούτε ποινή ούτε παρεπόμενο στοιχείο της ποινής, αλλά απαίτηση που επιβάλλεται από τον νομοθέτη με σκοπό να διασφαλιστεί το γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα μιας κύρωσης με την ενημέρωση του κοινού. Η εκτίμηση του κατά πόσον η δημοσίευση θα προξενούσε δυσανάλογη ζημία στον αιτούντα¹⁸ περιορίζεται στον προσδιορισμό των πιθανών συνεπειών της δημοσίευσης. Η αξιολόγηση δεν επανεξετάζει τα στοιχεία που είχαν ληφθεί προηγουμένως υπόψη για τον προσδιορισμό της αναλογικότητας μιας τιμωρίας. Η αναλογικότητα της απόφασης για δημοσίευση των κυρώσεων διασφαλίζεται με την αξιολόγηση των εξαιρέσεων που προβλέπονται από τον νομοθέτη στο άρθρο 68 παράγραφος 2 της οδηγίας σχετικά με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις και στο άρθρο 132 παράγραφος 1 του κανονισμού για το πλαίσιο ΕΕΜ, σύμφωνα με το οποίο θα πρέπει να γίνεται ανωνυμοποίηση. Την προσέγγιση αυτή υιοθέτησε και το Γενικό Δικαστήριο¹⁹.

2.11 Επισκόπηση των επανεξετάσεων από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης που είναι διαθέσιμες στο κοινό

Παρακάτω παρουσιάζονται συνοπτικά οι υποθέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης που έχουν υποβληθεί για περαιτέρω επανεξέταση στα δικαστήρια της Ένωσης. Αυτές οι υποθέσεις έχουν εγείρει διάφορα ζητήματα: ιδίως, την ανάκληση άδειας λειτουργίας τράπεζας σε συνδυασμό με το προκαταρκτικό ερώτημα που αφορά τη νομιμοποίηση μετόχου στις υποθέσεις *Trasta* (υπόθεση T-247/16 και T-698/16), *Niemelä κ.λπ. κατά ΕΚΤ* (υπόθεση T-321/17) και *Ukrselhosprom PCF και Versobank κατά ΕΚΤ* (υπόθεση T-351/18 και υπόθεση T-584/18). Θα πρέπει επίσης να αναφερθούν οι αποφάσεις για την *L-Bank* (υπόθεση C-450/17 P) σχετικά με τη σημαντικότητα, την *Arkéa* (υπόθεση C-152/18 P και υπόθεση C-153/18 P), σχετικά με απόφαση SREP και την εύρεση ευρύτερων εξουσιών για την ΕΚΤ δυνάμει του

¹⁸ Ως δυσανάλογη ζημία για τον αιτούντα νοείται η ζημία που υπερβαίνει τον αρνητικό αντίκτυπο στη φήμη της εποπτευόμενης οντότητας και στη θέση της στην αγορά, το οποίο η νομοθετική διαταγή δημοσίευσης αποδέχεται ως συνέπεια της δημοσίευσης της κύρωσης που επιβάλλεται για παράβαση κανόνα προληπτικής εποπτείας.

¹⁹ Απόφαση της 8ης Ιουλίου 2020, *VQ κατά ΕΚΤ*, υπόθεση T-203/18, [ECLI:EU:T:2020:313](#), σκέψεις 69-99.

άρθρου 16 του κανονισμού ΕΕΜ ([υπόθεση T-150/18](#) και [υπόθεση T-345/18](#)). Οι υποθέσεις της *Crédit Agricole* ([υπόθεση T-133/16](#) έως [T-136/16](#)) αφορούσε τον συνδυασμό εκτελεστικών και μη εκτελεστικών αρμοδιοτήτων: το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε στα ίδια συμπεράσματα με το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης ακολουθώντας όμως ξεχωριστή συλλογιστική, όπως φαίνεται σε αυτήν την [περίληψη](#). Η επιβολή κυρώσεων παραπέμφθηκε στο δικαστήριο στην υπόθεση *VQ κατά EKT* ([υπόθεση T-203/18](#)), και [πληροφορίες διαθέσιμες στο κοινό](#) σχετικά με το πρόστιμο δείχνουν ότι η υπόθεση αφορά την *Banco Sabadell*, για την οποία το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης εξέδωσε γνώμη²⁰.

Το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης εξέδωσε γνώμη για αρκετές περιπτώσεις για τις οποίες η αίτηση δικαστικού ελέγχου δεν αναφέρει προηγούμενη διοικητική επανεξέταση ή για τις οποίες η διαδικασία είναι σε εξέλιξη χωρίς δικαστική απόφαση. Επομένως, αυτές οι επανεξετάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου Επανεξέτασης δεν έχουν ακόμη δημοσιοποιηθεί.

Επανεξετάσεις από το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης που είναι διαθέσιμες στο κοινό	
Αριθμός υπόθεσης	Αντικείμενο
1 <i>L-Bank</i> (υποθέσεις T-122/15 και C-450/17 P)	Σημαντικότητα πιστωτικών ιδρυμάτων
2 <i>Arkéa</i> (υποθέσεις T-712/15, T-52/16, C-152/18 P και C-153/18 P)	SREP
3 <i>Crédit Agricole</i> (υποθέσεις T-133/16, T-134/16 και T-135/16)	Συνδυασμός εκτελεστικών και μη εκτελεστικών καθηκόντων
4 <i>Trasta</i> (υποθέσεις T-247/16, T-698/16 και C-663/17 P, C-665/17 P και C-669/17 P)	Ανάκληση άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος
5 <i>Niemelä κ.λπ.</i> (υπόθεση T-321/17)	Ανάκληση άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος
6 <i>BNP Paribas</i> (υποθέσεις T-150/18 και T-345/18)	SREP
7 <i>Ukrseľhosprom PCF</i> και <i>Versobank</i> (υποθέσεις T-351/18 και T-584/18)	Ανάκληση άδειας λειτουργίας πιστωτικού ιδρύματος
8 <i>VQ</i> (υπόθεση T-203/18).	Κυρώσεις

Πέραν των αποφάσεων των δικαστηρίων της Ένωσης, το Διοικητικό Συμβούλιο Επανεξέτασης ανέφερε αυτά τα γενικά θέματα ως αντικείμενο αιτημάτων επανεξέτασης:

- περιπτώσεις «σημαντικότητας» ([Ετήσια Έκθεση 2014](#));
- εταιρική διακυβέρνηση
- συμμόρφωση με τις εποπτικές απαιτήσεις,
- ανάκληση άδειας λειτουργίας ([Ετήσια Έκθεση 2016](#), [Ετήσια Έκθεση 2017](#), [Ετήσια Έκθεση 2018](#) και [Ετήσια Έκθεση 2019](#));

²⁰ Απόφαση της 8ης Ιουλίου 2020, *VQ κατά EKT*, υπόθεση T-203/18, [ECLI:EU:T:2020:313](#), σκέψεις 7-8.

- διοικητικές κυρώσεις, συμπεριλαμβανομένης της ανωνυμοποίησης των αποφάσεων της ΕΚΤ ([Ετήσια Έκθεση 2017](#) και [Ετήσια Έκθεση 2019](#));
- απόκτηση ειδικών συμμετοχών ([Ετήσια Έκθεση 2018](#) και [Ετήσια έκθεση 2019](#));
- εσωτερικά υποδείγματα ([Ετήσια Έκθεση 2019](#) και [Ετήσια Έκθεση 2020](#));
- επιτόπιες επιθεωρήσεις ([Ετήσια Έκθεση 2020](#));
- εξουσία λήψης εποπτικών μέτρων βάσει του εθνικού δικαίου ([Ετήσια Έκθεση 2021](#)).

© Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, 2022

Ταχυδρομική διεύθυνση
Τηλ.: +49 69 1344 0
Δικτυακός τόπος:

60640 Frankfurt am Main, Germany

www.bankingsupervision.europa.eu

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Επιτρέπεται η αναπαραγωγή για εκπαιδευτικούς και μη εμπορικούς σκοπούς εφόσον αναφέρεται η πηγή.

Για την εξειδικευμένη ορολογία, μπορείτε να συμβουλευθείτε το [γλωσσάριο του ΕΕΜ](#) (διαθέσιμο μόνο στα αγγλικά).